

1389**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

z dnia 26 września 2002 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i metod prowadzenia oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt oraz sposobu oznakowania i identyfikacji zwierząt do celów hodowlanych.

Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 774, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 oraz z 2001 r. Nr 129, poz. 1438) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 5 maja 1999 r. w sprawie zakresu i metod prowadzenia oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt oraz sposobu oznakowania i identyfikacji zwierząt do celów hodowlanych (Dz. U. z 1999 r. Nr 47, poz. 470) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 22 otrzymuje brzmienie:

„§ 22. 1. Ocena wartości użytkowej świń, z zastrzeżeniem ust. 2, obejmuje:

- 1) użytkowość rozplodową loch,
- 2) użytkowość tuczną i rzeźną dokonywaną w okresie życia lub po uboju.

2. Ocena wartości użytkowej świń pochodzących ze stad biorących udział w krzyżowniczych programach hodowlanych obejmuje ocenę testową mieszańców, przeprowadzaną w jednakowych warunkach żywienia i utrzymywania zwierząt, w specjalnie do tego celu wyodrębnionym obiekcie, zwanym dalej „stacją kontroli”.”;

2) w § 25 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ocena użytkowości tucznej i rzeźnej świń dokonywana po uboju polega na ocenie:

- 1) rodzeństwa (kojarzenia) na podstawie wyników oceny po uboju rodzeństwa pochodzącego od tych samych rodziców,
 - 2) ojca na podstawie wyników oceny po uboju jego potomstwa
- utrzymywanych w stacji kontroli.”;

3) po § 25 dodaje się § 25a w brzmieniu:

„§ 25a. 1. Ocena testowa mieszańców polega na ocenie wartości użytkowej materiału rodzicielskiego linii świń pochodzących ze stad biorących udział w krzyżowniczych programach hodowlanych.

2. Ocena testowa mieszańców dokonywana jest po uboju.
3. Ocena testowa mieszańców polega na ocenie 2 sztuk prosiąt, w tym 1 loszki i 1 kastrata, pochodzących z jednego miotu:

- 1) z udokumentowanym pochodzeniem,
- 2) wybranych losowo,
- 3) o masie ciała zbliżonej do średniej masy ciała prosiąt z danego miotu

— w grupach o liczebności 50 sztuk, w tym 25 sztuk loszek i 25 sztuk kastratów, pochodzących po co najmniej 25 sztukach loch niebędących siostrami i po co najmniej 5 knurach.

4. Ocenę testową mieszańców tej samej linii świń, które pochodzą ze stad biorących udział w krzyżowniczych programach hodowlanych, przeprowadza się co trzy lata.

5. Przy przeprowadzaniu oceny testowej mieszańców stosuje się odpowiednio przepisy § 25 ust. 3—8.”;

4) § 26 otrzymuje brzmienie:

„§ 26. 1. Ocena wartości hodowlanej świń obejmuje:

- 1) ocenę użytkowości tucznej i rzeźnej dokonywanej w okresie życia lub po uboju,
- 2) ocenę użytkowości rozplodowej.

2. Ocena wartości hodowlanej świń jest prowadzona z uwzględnieniem płci, wieku i rasy ocenianych zwierząt.”;

5) w § 27:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku szacowania wartości hodowlanej świń na podstawie wyników oceny wartości użytkowej krewnych lub własnej i krewnych zwierzęcia, stosowana metoda statystyczna powinna gwarantować wynik nieobciążony wpływami głównych czynników środowiskowych.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Szacowania wartości hodowlanej świń w zakresie, o którym mowa w § 26, dokonuje się na podstawie metody „BLUP — model zwierzęcia”, według wzorów określonych w załączniku nr 5a do rozporządzenia.”;

6) § 28 otrzymuje brzmienie:

„§ 28. Świnie poddawane ocenie wartości użytkowej lub hodowlanej powinny być trwale, indywidualnie oznakowane za pomocą tatuowania uszu albo kolczyka.”;

7) w § 29:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Tatuż albo kolczyk powinien zawierać niepowtarzalny w skali kraju numer identyfikacyjny nadany przez prowadzącego ocenę.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku znakowania świń za pomocą kolczyka numer stada i indywidualny numer zwierzęcia w stadzie umieszcza się w sposób trwały na kolczyku zakładanym na lewe ucho zwierzęcia.”;

8) § 30 otrzymuje brzmienie:

„§ 30. Zwierzę jest identyfikowane przez porównanie numeru identyfikacyjnego umieszczonego na kolczyku albo numeru identyfikacyjnego wytatuowanego w uszach zwierzęcia z numerem odnotowanym w dokumentacji hodowlanej.”;

9) w § 31:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ocena stad zwierząt futerkowych w przypadku królików, nutrii i szynszyli obejmuje:

- 1) użytkowość rozplodową stada,
- 2) ocenę fenotypu zwierzęcia dokonywaną w okresie życia zwierzęcia.”,

b) dodaje się ust. 3—5 w brzmieniu:

„3. Ocena stad zwierząt futerkowych w przypadku lisów, norek, jenotów i tchórzy obejmuje:

- 1) użytkowość rozplodową stada,
- 2) ocenę fenotypu zwierzęcia dokonywaną w okresie życia zwierzęcia albo ocenę skór.

4. Wyboru oceny, o której mowa w ust. 3 pkt 2, dokonuje prowadzący ocenę.

5. Ocenę stad zwierząt futerkowych prowadzi się dla stad:

- 1) lisów pospolitych srebrzystych i platynowych, liczących co najmniej 25 sztuk samic stada podstawowego,
- 2) lisów pospolitych pozostałych odmian barwnych, liczących co najmniej 10 sztuk samic stada podstawowego dla każdej odmiany barwnej,
- 3) lisów polarnych, liczących co najmniej 25 sztuk samic stada podstawowego dla każdej odmiany barwnej,
- 4) norek odmian barwnych czarnych i brązowych, liczących co najmniej 25 sztuk samic stada podstawowego dla każdej odmiany barwnej,
- 5) norek pozostałych odmian barwnych, liczących co najmniej 10 sztuk samic stada podstawowego dla każdej odmiany barwnej;

6) tchórzy, liczących co najmniej 10 sztuk samic stada podstawowego,

7) jenotów, liczących co najmniej 10 sztuk samic stada podstawowego,

8) nutrii, liczących co najmniej 20 sztuk samic stada podstawowego dla każdej odmiany barwnej,

9) szynszyli, liczących co najmniej 50 sztuk samic stada podstawowego,

10) królików, liczących co najmniej 10 sztuk samic stada podstawowego, przy czym co najmniej 3 sztuki samic stada podstawowego dla każdej rasy i odmiany.”;

10) w § 32 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) liczby urodzonych młodych w danym roku kalendarzowym.”;

11) w § 34:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Indeks stada określający wartość stada jest obliczany na podstawie oceny skór, o której mowa w ust. 1, według wzoru określonego w załączniku nr 11 do rozporządzenia.”,

b) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Rozmiar skóry jest podawany według skali określonej jako długość skóry mierzonej w centymetrach od czubka nosa do najbliższego punktu na tylnym grzbietowym obrzeżu skóry.

4. Skala, o której mowa w ust. 3, wynosi:

1) w przypadku lisów i jenotów:

- a) 60 — powyżej 142,0 cm,
- b) 50 — od 133,1 cm do 142,0 cm,
- c) 40 — od 124,1 cm do 133,0 cm,
- d) 30 — od 115,1 cm do 124,0 cm,
- e) 20 — od 106,1 cm do 115,0 cm,
- f) 0 — od 97,1 cm do 106,0 cm,
- g) 1 — od 88,1 cm do 97,0 cm,

2) w przypadku norek i tchórzy:

- a) 40 — powyżej 95,0 cm,
- b) 30 — od 89,1 cm do 95,0 cm,
- c) 20 — od 83,1 cm do 89,0 cm,
- d) 0 — od 77,1 cm do 83,0 cm,
- e) 1 — od 71,1 cm do 77,0 cm,
- f) 2 — od 65,1 cm do 71,0 cm,
- g) 3 — od 59,1 cm do 65,0 cm,
- h) 4 — od 53,1 cm do 59,0 cm,
- i) 5 — od 47,1 cm do 53,0 cm.”,

c) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Jakość okrywy włosowej ocenia się według gatunków skór:

- 1) Syrena Selected (SR) — skóry bardzo czyste, klarowne, bez odcieni obcych, bez uszkodzeń, o bardzo gęstym podszyciu, włosy pokrywowe krótkie, sprężyste, równo kryjące podszycie, prawidłowo uformowane na standardowym prawidło,
 - 2) Syrena — skóry o cechach, o których mowa w pkt 1, z tym że mogą to być skóry z lekkim, równomiernie rozmieszczonym nalotem barwy brązowo-beżowej lub żółtej, lekko wełniste, o krótszej okrywie włosowej, jeżeli jest ona bardzo gęsta,
 - 3) Gatunek B — skóry dojrzałe, pełnowartościowe, bez uszkodzeń, o okrywie włosowej rzadszej (dopuszczalne są lekkie przedzielenia na bokach i szyi), średnio wełniste, a ponadto:
 - a) bardzo czyste, klarowne, bez odcieni obcych lub
 - b) z lekkim, równomiernie rozmieszczonym nalotem barwy brązowo-beżowej lub żółtej, lub
 - c) nieczyste, z dużym nalotem odcieni barwy beżowej, brązowej lub żółtej,
 - 4) Gatunek C — skóry o podszyciu rzadszym niż skóry, o których mowa w pkt 3 (dopuszczalne jest rzadsze podszycie na bokach i brzuchu), o okrywie włosowej nie w pełni wyrosniętej, bardzo wełniste, a ponadto:
 - a) bardzo czyste, klarowne, bez odcieni obcych lub
 - b) z lekkim równomiernie rozmieszczonym nalotem barwy brązowo-beżowej lub żółtej, lub
 - c) nieczyste, z dużym nalotem odcieni barwy beżowej, brązowej lub żółtej,
 - 5) Gatunek II — skóry ze zbyt wczesnego uboju, z niewykształconą okrywą włosową.
6. Czystość okrywy włosowej ocenia się według stopnia nasilenia odcieni barwnych i stopnia zanieczyszczeń mechanicznych, zgodnie z następującymi oznaczeniami:
- 1) „R+” — skóry bardzo czyste bez odcieni obcych,
 - 2) „R” — skóry czyste bez odcieni obcych,
 - 3) „R-” — skóry ogólnie mniej czyste bez odcieni obcych,
 - 4) „OC” — skóry ogólnie mniej czyste z nalotem innej barwy,
 - 5) „O” — skóry z zanieczyszczeniami.”;
- 12) w § 35 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1. W stadach zwierząt futerkowych poddawanych ocenie stad zwierząt futerkowych prowadzi się indywidualne oznakowanie zwierząt za pomocą tatuowania uszu lub kolczyka umieszczonego w uchu lub uszach zwierzęcia, lub za pomocą karty identyfikacyjnej zwierzęcia, umieszczonej na klatce, w której zwierzę jest utrzymywane, zwanej dalej «klatkową kartą identyfikacyjną».
2. Tatuaż lub kolczyk, lub klatkowa karta identyfikacyjna, o których mowa w ust. 1, powinny zawierać numer identyfikacyjny niepowtarzalny w skali kraju przez okres 10 lat, nadany przez prowadzącego ocenę stad zwierząt futerkowych.”;
- 13) § 38 otrzymuje brzmienie:
- „§ 38. Zwierzę futerkowe jest identyfikowane przez porównanie numeru identyfikacyjnego umieszczonego na kolczyku albo numeru identyfikacyjnego wytatuowanego w uszach zwierzęcia albo odczytanego z elektronicznego nośnika informacji albo z klatkowej karty identyfikacyjnej z numerem odnotowanym w dokumentacji hodowlanej.”;
- 14) w § 42:
- a) w ust. 3 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) strusi — od 78 tygodnia życia i przez dwanaście kolejnych lat użytkowania.”,
 - b) w ust. 4 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) strusi — przez 9 tygodni od co najmniej 130 tygodnia życia.”,
 - c) w ust. 5 dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) strusi — w 13, 26 i 52 tygodniu życia.”;
- 15) w § 43:
- a) w ust. 1 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) ustalanie wskaźnika nieśności, określanego stosunkiem liczby jaj zniesionych w okresie użytkowania do długości okresu użytkowania pomnożonego przez liczbę niosek na początku okresu produkcji, wyrażonego w procentach.”,
 - b) w ust. 2 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) strusi dwuletnich — od 78 tygodnia życia i przez dwanaście kolejnych lat użytkowania.”;
- 16) w § 45:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do oceny testowej drobiu pobiera się losowo z ferm drobiu próby testowe w postaci jaj wylęgowych lub piskląt.”,
 - b) w ust. 3 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) strusi — od pierwszego do czwartego sezonu użytkowania, począwszy od 6 do 16 tygodnia nieśności.”;

17) w § 46:

- a) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
- „5) ustalanie wskaźnika dojrzałości płciowej stada, określanego liczbą dni życia do uzyskania przez stado, przez trzy kolejne dni, 50% nieśności, a w przypadku:
- a) stad gęsi — 10% nieśności,
 - b) stad strusi — 20% nieśności,”
- b) w ust. 2 dodaje się pkt 7 w brzmieniu:
- „7) strusi — w 13, 26, 52 i 78 tygodniu życia.”
- c) w ust. 3 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:
- „6) strusi dwuletних — od 78 tygodnia życia i przez trzy kolejne lata użytkowania.”;

18) w § 52:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Ocena pszczół obejmuje poszczególne matki pszczele.”
- b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
- „4. Każdą matkę pszczelą ocenia się wraz z rodziną pszczelą, w której jest obsadzona.”;

19) w § 53:

- a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1. Stacjonarna metoda oceny pszczół polega na porównaniu wyników pomiarów lub obserwacji cech w poszczególnych grupach matek pszczelich, prowadzonych w okresie obejmującym co najmniej jedną zimowłą pszczół oraz zbiór miodu z pierwszego pożytku po zimowli, zwanym dalej «sezonem oceny».
2. Pomiary lub obserwacje, o których mowa w ust. 1, prowadzi się dla matek pszczelich urodzonych w danym roku, pozostających w danej grupie matek pszczelich przez cały sezon oceny.”
- b) w ust. 3 pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:
- „5) sposób zachowania wskazujący na ich łagodność albo złośliwość,
- 6) cechy morfologiczne w oparciu o obserwacje ubarwienia lub pomiary części ciała pszczół, w przypadku określenia ich we wzorcu dla danej linii hodowlanej pszczół,”;

20) w § 54:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Terenowa metoda oceny pszczół polega na porównywaniu, w danym roku, wyników pomiarów lub obserwacji cech matek pszczelich w grupach testowych o liczebności od 5 do 12 sztuk matek pszczelich, urodzonych w poprzednim roku kalendarzowym jako potomstwo matek pszczelich pochodzących z danej linii hodowlanej pszczół, z wynikami pomiarów lub obserwacji cech matek

pszczelich odmiennych genetycznie w grupach kontrolnych o podobnej liczebności, urodzonych w poprzednim roku kalendarzowym i utrzymywanych w danej pasiece w takich samych warunkach.”

- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Matki pszczele w grupach testowych, o których mowa w ust. 1:

- 1) pochodzą od jednej matki pszczelej lub od matek pszczelich będących siostrami,
- 2) są unasiennione sztucznie lub na trutowisku.”

- c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Terenowa metoda oceny pszczół obejmuje co najmniej następujące cechy:

- 1) miodność, w oparciu o szacowanie zapasów miodu w ulu lub zbiory miodu,
- 2) rozwój rodziny pszczelej, w oparciu o liczbę plastrów obsiadanych przez pszczoły oraz liczbę plastrów z czerwiem,
- 3) zimotrwałość, w oparciu o liczbę plastrów obsiadanych przez pszczoły i stan środowiska ula,
- 4) skłonność do rójki, w oparciu o reakcję na zabiegi przeciwojowe,
- 5) sposób zachowania wskazujący na ich łagodność albo złośliwość.”

- d) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Szczegółowy sposób przeprowadzania terenowej metody oceny pszczół określa załącznik nr 12 do rozporządzenia.”;

21) po § 54 dodaje się § 54a w brzmieniu:

„§ 54a. 1. Prowadzący ocenę pszczół powinien być obecny przy przeprowadzaniu pomiarów lub obserwacji, o których mowa w:

- 1) § 53 — co najmniej dwa razy w sezonie oceny,
- 2) § 54 — co najmniej raz w sezonie oceny.

2. Wyniki pomiarów i obserwacji, o których mowa w § 53 i 54, odnotowuje się w dokumentacji hodowlanej posiadacza pasieki i prowadzącego ocenę pszczół.”;

22) § 56 otrzymuje brzmienie:

„§ 56. 1. Informacje dotyczące oznakowania matek pszczelich oraz ich umiejscowienia w rodzinach pszczelich odnotowuje się w dokumentacji hodowlanej.

2. Identyfikacja matek pszczelich jest dokonywana przed przystąpieniem do oceny pszczół w danym roku przez prowadzącego tę ocenę, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W przypadku trudności z dokonaniem identyfikacji matki w rodzinie pszczelej,

identyfikacji matek pszczelich dokonuje się ponownie w terminie do dnia 30 czerwca danego roku.

4. Rodziny pszczele, w których matki pszczele nie zostały zidentyfikowane w terminie, o którym mowa w ust. 3, wyłącza się z oceny pszczół.”;
- 23) po załączniku nr 5 do rozporządzenia dodaje się załącznik nr 5a w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 do niniejszego rozporządzenia;
- 24) w załączniku nr 6 do rozporządzenia wyrazy „WP — zużycie paszy ogółem na 1 ptaka wyrażone w kg”

zastępuje się wyrazami „WP — zużycie paszy na 1 kg masy ciała ptaka wyrażone w kg”;

- 25) po załączniku nr 10 do rozporządzenia dodaje się załączniki nr 11 i 12 w brzmieniu określonym odpowiednio w załącznikach nr 2 i 3 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *J. Kalinowski*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 września 2002 r. (poz. 1389)

Załącznik nr 1

WZORY SZACOWANIA WARTOŚCI HODOWLANEJ ŚWIŃ NA PODSTAWIE METODY „BLUP — MODEL ZWIERZĘCIA”

1. Wzór na szacowanie wartości hodowlanej świń w zakresie cech użytkowości tucznej i rzeźnej dokonywanej w okresie życia zwierzęcia

$$y = X_s a_s + X_p a_p + X_h a_h + Z_m m + Z_a a + e,$$

gdzie:

- y — wektor obserwacji,
 a_s — wektor efektów stacji kontroli,
 a_p — wektor efektów płci,
 a_h — wektor efektów hodowli,
 m — wektor efektów miotów,
 a — wektor efektów osobniczych,
 e — wektor błędów,
 X_p — macierz incydencji dla płci,
 X_h — macierz incydencji dla hodowli,
 Z_m — macierz incydencji dla miotów,
 Z_a — macierz incydencji dla osobników,
 X_s — macierz incydencji dla stacji kontroli.

2. Wzór na szacowanie wartości hodowlanej świń w zakresie cech użytkowości rozplodowej

$$Y = X_1 b_1 + X_2 b_2 + X_3 b_3 + Z a + e,$$

gdzie:

- b_1 — wektor efektów stałych dla okręgu*,
 b_2 — wektor efektów stałych dla miotów*,
 b_3 — wektor efektów stałych dla chlewni*,
 X_1, X_2, X_3 — macierze incydencji dla czynników stałych,

- a — wektor wartości hodowlanych osobników ocenianych*,
 Z — macierz incydencji dla efektów osobnika,
 e — wektor błędów,
 Y — wektor obserwacji dla cech C_1, C_2, C_3 lub C_4 , gdzie:
— C_1 oznacza liczbę prosiąt urodzonych w miocie,
— C_2 oznacza liczbę prosiąt odchowanych w miocie do 21 dnia życia,
— C_3 oznacza wiek pierwszego oproszenia (dla pierwiastek),
— C_4 oznacza okres między miotami.

3. Wzór na szacowanie wartości hodowlanej świń w zakresie cech użytkowości tucznej i rzeźnej dokonywanej po uboju

$$Y_{ijkl} = s_i + h_j + p_k + a_{ijk} + e_{ijkl},$$

gdzie:

- Y_{ijkl} — $ijkl$ obserwacja,
 s_i — stały efekt stacji,
 h_j — stały efekt środowiska (rok urodzenia, chlewnia),
 p_k — losowy efekt kojarzenia,
 a_{ijk} — losowy efekt osobnika,
 e_{ijkl} — losowy efekt błędu.

* Wektory a i b są to zmienne losowe.

Załącznik nr 2

WZÓR SZACOWANIA WARTOŚCI STADA ZWIERZĄT FUTERKOWYCH

Obliczenia indeksu stada dokonuje się według następującego wzoru:

$$I_s = A \times a + B \times b + C \times c,$$

gdzie:

A — rozmiar skóry,

B — gatunek skóry,

C — czystość okrywy włosowej,

a — wartość współczynnika dla rozmiaru skóry*,

b — wartość współczynnika dla gatunku skóry*,

c — wartość współczynnika dla czystości okrywy włosowej*.

Obliczenia wartości poszczególnych cech A, B i C dokonuje się mnożąc procentowy udział skór w poszczególnych rozmiarach, gatunkach i w czystości okrywy włosowej przez poniższe przeliczniki i sumuje oddzielnie dla każdej cechy,

gdzie:

1) wartość przeliczników dla skali odnoszącej się do rozmiaru skóry wynosi:

a) 14 punktów dla 60,

* Przy obliczaniu współczynników cech a, b i c stosuje się ich wartości notowane na aukcjach skór w Helsinkach — Finish Fur Sale oraz w Kopenhadze — Copenhagen Fur Centre, z września danego roku.

b) 12 punktów dla 50,

c) 10 punktów dla 40,

d) 8 punktów dla 30,

e) 6 punktów dla 20,

f) 4 punkty dla 0,

g) 2 punkty dla 1,

h) 1 punkt dla 2;

2) wartość przeliczników dla gatunku skóry wynosi:

a) 12 punktów dla Syreny Selected (SR),

b) 10 punktów dla Syreny,

c) 8 punktów dla Gatunku B,

d) 5 punktów dla Gatunku C,

e) 3 punkty dla Gatunku II;

3) wartość przeliczników dla czystości okrywy włosowej wynosi:

a) 12 punktów dla „R+”,

b) 10 punktów dla „R”,

c) 6 punktów dla „R-”,

d) 2 punkty dla „OC”,

e) 1 punkt dla „C”.

Załącznik nr 3

SZCZEGÓŁOWY SPOSÓB PRZEPROWADZANIA TERENOWEJ METODY OCENY PSZCZÓŁ

I. Okres oceny pszczół

Ocenę w grupach testowych i kontrolnych w pasiekach prowadzi się przez okres obejmujący pierwszą zimą oraz sezon pasieczny, czyli od jesieni w roku obsadzania matek w rodzinach pszczelich do ostatniego pożytku w roku następnym. Grupy testowe obsadzane są w rodzinach pszczelich do dnia 31 lipca danego roku.

II. Pomiary i obserwacje poszczególnych cech

1. Miodność (wydajność miodowa)

Ilość miodu określa się w trakcie lub przed dokonaniem czynności miodobrania na podstawie:

1) różnicy ciężaru wszystkich plastrów z miodem pochodzących z jednej rodziny oraz ciężaru tych samych plastrów po odwirowaniu lub

2) oszacowania stopnia wypełnienia plastrów, po uprzednim zważeniu 5 plastrów o różnym stopniu wypełnienia, lub

3) ilości odwirowanego miodu.

Wyniki podaje się w kilogramach, łącznie za cały sezon oceny oraz w rozbiu na poszczególne miodobrania, podając datę miodobrania i nazwy pożytków poprzedzających dane miodobranie.

Do wyników miodności nie dotacza się miodu zebranego po wyrojeniu się matki ocenianej lub po jej padnięciu.

W przypadku wyrojenia się lub padnięcia podlegającej ocenie matki pszczelej, ocena kończy się na pierwszym miodobranie po stracie matki.

Miodność ocenia się w punktach według następującej skali:

- a) 4 punkty — matki pszczele bardzo miodne,
- b) 3 punkty — matki pszczele miodne,

- c) 2 punkty — matki pszczele przeciętne,
- d) 1 punkt — matki pszczele niemiodne.

Procentowy wskaźnik wydajności miodowej wylicza się, porównując wydajność grupy testowej i grupy kontrolnej według wzoru:

$$\% \text{ wskaźnik wydajności miodowej} = \frac{\text{średnia produkcja grupy testowej}}{\text{średnia produkcja grupy kontrolnej}} \times 100\%.$$

2. Rozwój rodziny pszczelej

Rozwój rodziny pszczelej ocenia się na podstawie dwukrotnego odnotowania liczby plastrów obsiadanych przez pszczoły, w tym liczby plastrów z czerwem, w terminach:

- 1) pierwszy pomiar — w porze kwitnienia jabłoni;
- 2) drugi pomiar od 21 do 30 dni po pierwszym pomiarze*.

Przyrost ilości pszczół i czerwia w drugim terminie pomiaru w odniesieniu do pierwszego terminu pomiaru oblicza się za pomocą indeksu rozwoju, dzieląc liczbę plastrów z pszczołami przez liczbę plastrów z czerwem.

Większa wartość indeksu w drugim pomiarze wskazuje na przyrost ilości pszczół (długowieczność).

Mniejsza wartość indeksu w drugim pomiarze wskazuje na przyrost ilości czerwia (plenność).

Rozwój rodziny pszczelej ocenia się w zakresie dostosowania tej rodziny do kolejnych następujących po sobie pożytków w ciągu sezonu, w warunkach środowiskowych pasieki, według następującej skali:

- 1) 4 punkty — dostosowany do pożytków;
- 2) 3 punkty — dostosowany do wybranych pożytków;
- 3) 2 punkty — przeciętny do pożytków;
- 4) 1 punkt — niedostosowany do pożytków — oceniając najwyżej rodziny uzyskujące największą siłę i najszybszy przyrost liczby plastrów z czerwem w stosunku do terminów występowania wszystkich pożytków w okresie przeprowadzania oceny.

3. Zimotrwałość

Zimotrwałość ocenia się na podstawie porównania stanu rodzin pszczelich przed i po zazimowaniu, odnotowując:

* W przypadku konieczności wcześniejszego (przed upływem 21 dni) terminu ograniczenia czerwienia matek pszczelich w izolatorach (ze względu na układ pożytków) należy odnotować liczbę plastrów w momencie izolacji matek pszczelich oraz liczbę plastrów ogółem w prawidłowym terminie drugiego pomiaru, podając daty pomiarów.

- 1) liczbę plastrów pozostawionych na zimę;
- 2) liczbę plastrów i konieczność ujmowania lub dodawania plastrów podczas pierwszego wiosennego przeglądu, z odnotowaniem daty pierwszego przeglądu;
- 3) konieczność dokarmiania rodzin pszczelich na wiosnę;
- 4) stan higieniczny uli po zimowli, w tym zaperzenie i wielkość osypu.

Zimotrwałość ocenia się według następującej skali:

- 1) 4 punkty — dobra;
- 2) 3 punkty — przeciętna;
- 3) 2 punkty — zła;
- 4) 1 punkt — dyskwalifikująca — oceniając najwyżej rodziny dobrze znoszące zimowanie, silne, zużywające stosunkowo mało zapasów, bez gwałtownych ubytków liczebności pszczół na wiosnę, niewykazujące objawów zaperzenia.

4. Skłonność do rójki

Skłonność do rójki ocenia się na podstawie obserwacji:

- 1) objawów nastroju rojowego (pojawiających się miaszek matecznikowych oraz mateczników w różnym stadium rozwoju), odnotowując datę stwierdzenia pierwszych jego objawów;
- 2) reakcji na zabiegi przeciwrojowe, odnotowując opis zastosowanych zabiegów;
- 3) wyjścia rojów lub konieczności wykonywania odkładów (zabrania czerwia lub pszczół), odnotowując datę zdarzenia oraz opis zastosowanych zabiegów.

Skłonność do rójki ocenia się według następującej skali:

- 1) 4 punkty — brak objawów rojowych;
- 2) 3 punkty — szybka reakcja na zabiegi przeciwrojowe;

3) 2 punkty — wolna reakcja na zabiegi przeciwrojowe;

4) 1 punkt — negatywna reakcja na zabiegi przeciwrojowe (konieczność rozrojenia lub wyjście roju).

5. Sposób zachowania się pszczół wskazujący na ich łagodność lub złośliwość

Sposób zachowania się pszczół wskazujący na ich łagodność lub złośliwość ocenia się na podstawie obserwacji wystąpienia objawów złośliwości, odnotowując okoliczności zdarzenia (przed burzą, przy miodobranii).

Sposób zachowania się pszczół wskazujący na ich łagodność lub złośliwość ocenia się według następującej skali:

- 1) 4 punkty — bardzo łagodne;
- 2) 3 punkty — łagodne;
- 3) 2 punkty — złośliwe;
- 4) 1 punkt — bardzo złośliwe.

III. Ocena końcowa

W dokumentacji hodowlanej odnotowuje się:

- 1) ocenę końcową, stanowiącą sumę punktów uzyskaną przez matki pszczele z oceny poszczególnych cech;
- 2) subiektywną, ogólną ocenę każdej rodziny pszczelej dokonaną przez posiadacza pasieki w porównaniu do pozostałych rodzin pszczelich, według następującej skali:
 - a) 4 punkty — o wiele lepsza,
 - b) 3 punkty — lepsza,
 - c) 2 punkty — taka sama,
 - d) 1 punkt — gorsza;
- 3) informacje o zdrowotności rodzin pszczelich oraz prowadzonych zabiegach profilaktycznych i leczniczych;
- 4) wyniki obserwacji cech pszczół istotnych dla posiadacza pasieki, takich jak zdolność do zbierania pyłku czy zużycie zapasów zimowych.